

مدرسه

نام درس: روانشناسی عمومی
پیش‌نیاز: ندارد

کد: ۱۹

تعداد واحد: ۲

۱۵۳/۱

الف- منابع مطالعه

- ۱- کتاب روانشناسی یا روش علمی در شناخت ماهیت آدمی - آبراهام اسپرلینگ ترجمه مهدی محی‌الدین بناب / (تهیه شود)
- ۲- کتاب روان‌شناسی عمومی - دکتر حمزه گنجی / (تهیه شود)

ب- ارزشیابی

۱- امتحانات

-- ماهانه اول : ندارد

-- میان ترم: (۳۵ نمره / هفته نهم)

-- ماهانه دوم : ندارد

-- پایان ترم : (۵۵ نمره / هفته هیجدهم)

۲- تکلیف

- تکلیف پایان ترم (الزامی / فردی / ۱۰ نمره / هفته هفدهم)

۳- گزارش تکلیف

ندارد

مخصوصاً با معه بهائی است .

برنامه مطالعه هفتگی درس روانشناسی عمومی

فصل	شرح فعالیتها	هفته
اول اول	- راهنمای درس - هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف روش علمی مطالعه ماهیت آدمی	اول
سوم سوم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - ادراک	دوم
چهارم پنجم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، ملاحظه تصاویر مربوط به فصل سوم مندرج در جزوه - یادگیری - هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - تفکر	سوم
ششم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - یادآوری	چهارم
هفتم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - هوش و استعداد	پنجم
هشتم	هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - وراثت و محیط * مطالعه صفحات ۱۰۹ - ۸۵ گنجی مندرج در جزوه راهنما	ششم
نهم	هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - روانشناسی خردسالی	هفتم
	مرور مطالب درسی و آمادگی برای امتحان	هشتم
	امتحان میان ترم	نهم
دهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - روانشناسی کودکی	دهم

فصل	شرح فعالیتها	هفته
یازدهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - روانشناسی نوجوانی	یازدهم
دوازدهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - هیجانها و رشد شخصیت	دوازدهم
سیزدهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - شخصیت - مطالعه صفحات ۲۴۷ - ۳۲۵ گنجی مندرج در جزوه راهنما	سیزدهم
چهاردهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - انگیزش و شخصیت - مطالعه صفحات ۲۷۹ - ۲۷۳ گنجی مندرج در جزوه راهنما	چهاردهم
پانزدهم	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه، به همراه مطالعه جهت تهیه تکلیف - سازگاری و ناسازگاری	پانزدهم
	- هدف کلی و اهداف آموزشی مربوطه - تعارض و ناکامی گنجی صفحات ۲۰۴ - ۱۸۱ مندرج در جزوه راهنما	شانزدهم
	- تحویل تکلیف پایان ترم - مرور کلیه مطالب	هفدهم
	امتحان پایان ترم	هجدهم

توجه: موردی که با علامت * مشخص گردیده مورد ارزیابی قرار نخواهد گرفت.

سخنی با دانشجوی

بسیار سعادتمندیم که به فضل و عنایت جمال مبارک در طول این نیم سال با شما همراه و همگامیم و به مطالعه روانشناسی می پردازیم.

برای آشنایی شما با این درس در آغاز روانشناسی را تعریف نموده و اهمیت آن را بازگو می کنیم سپس اهداف کلی و اهداف آموزشی، نحوه مطالعه و ... را با شما در میان می گذاریم و با اشتیاقی بی منتهی امیدمان چنان است که با مطالعه دقیق و عمیق جزوه و کتاب و انجام تکلیف مربوطه بر مراتب بینش و بصیرت خود افزوده و بر حکمت‌های بالغه مودوعه در اصول و تعالیم مبارکه بیش از پیش واقف گردید.

لازم به یادآوری است که مطالعه راهنمای درس از آن جهت که اهمیت و هدف این درس را بیان می سازد الزامی است.

تعریف روانشناسی

شما که هم اکنون مشغول خواندن جزوه راهنما هستید، آیا می دانید که خواندن را چگونه یاد گرفته اید؟ آیا می دانید که چگونه یاد گرفته اید راه بروید، حیرت بزنید یا فکر کنید؟ آیا همیشه علت اعمال و رفتارهای خود را می دانید؟ آیا می دانید که چرا بعضی وقتها شاد و بعضی وقتها غمگین هستید؟ آیا می دانید هوش چیست و چگونه رشد می کند؟ آیا می دانید که علت باهوشی چیست؟ آیا می دانید که چرا رفتار برخی از مردم عجیب به نظر می رسد و علت آن چیست؟ آیا می دانید که عقب ماندگی ذهنی یعنی چه و چه عواملی موجب عقب ماندگی می شود؟ آیا می دانید که چرا خواب می بینید؟ آیا می دانید که منظور از این بیت چیست؟

آنچه بینی دلست همان خواهد و آنچه خواهد دلست همان بینی

روانشناسی سعی می کند پاسخ این سوالات و صدها سوال دیگر را پیدا کند. بنا براین جذابیت علم روانشناسی در این است که به سوالاتی که شما پاسخ دهید، به سخن دیگر، روانشناسی در باره خود شما صحبت می کند، چرا که از جالب ترین موارد مطالعه انسان، خود انسان است و به گفته الکساندر پوپ "راه درست مطالعه انسانیت مطالعه خود انسان است." پس روانشناسی یعنی این که چگونه یاد می گیرید، چگونه فکر می کنید، چگونه احساس غم یا شادی می کنید، چرا از یک شخص یا از یک رنگ

خوشتان می آید و خلاصه این که چگونه رفتار می کنید. بنا بر این وقتی شما علم روان شناسی را مطالعه می کنید در واقع رفتار خودتان را مطالعه می کنید و در نتیجه می توانید رفتار دیگران را نیز مطالعه کنید.

اما در مطالعه رشته های علمی (از جمله روان شناسی) علاوه بر دقتی که در جهت یادگیری آن نکات علمی باید مصروف گردد، پیوسته به آنچه به نحوی موافق یا مخالف موازین و مسائل و اصول امری است نیز بذل توجه، ضروری است. چرا که مواضع امری در کنار مطالب علمی و مرتبط با یکدیگر، تاثیر و کاربردشان بطور تدریجی در مسائل زندگی نمایان می گردد.

بیان مبارک حضرت عبدالجبار در این باب مزید تابید است: "ای دوست حقیقی، در دبستان الهی درس و سبق رحمانی خوان و از ادیب عشق تعلم حقایق و معانی نما. اسرار ملکوت جو و از فیوضات لاهوت دم زن. هر چند تحصیل فنون و علوم اعظم منقبست عالم انسانی است ولی بشرط اینکه این نهر به بحر اعظم متصل شود و از فیض قدیم استفاده کند چون چنین شود هر استاد بحر بی پایان گردد و تلمیذ بنبوع علم و عرفان شود..." (مجموعه آثار مبارکه درباره تربیت بهائی ص ۲۵)

هدف

حضرت بهاء الله می فرمایند: "طراز اول و تجلی اول که از افق سماء ام الکتاب اشراق نموده در معرفت انسان است به نفس خود..." (نبذة من تعالیم حضرت بهاء الله ص ۶۶) بیت العدل اعظم در دستخطی می فرمایند: "... روان شناسی هنوز علمی جوان و نارسا است و بمرور ایام که روان شناسان بهائی بر اساس تعالیم حضرت بهاء الله به مثل و نمونه حقیقی حیات انسانی دست یابند، موفق به جهش های بزرگ در سبیل پیشرفت این علم شده به تخفیف و تسکین مصائب و آلام بشری کمک شایان و مؤثری خواهند نمود." (آهنگ بدیع سال ۲۸ شماره ۸ و ۷ ص ۱۰ - ۵)

با توجه به بیان مبارک حضرت بهاء الله و دستخط منیع بیت العدل اعظم دو هدف غائی و نهائی برای روان شناسی می توان در نظر گرفت: ۱ - معرفت انسان به نفس خود ۲ - کمک به تخفیف و تسکین مصائب و آلام بشری که در نهایت روان شناسی به آن سمت پیش می رود.

اما هدف کلی ما در این درس "آشنایی با مقدمات علم روان شناسی جهت کسب معلومات عمومی در خصوص این رشته و پی بردن به مسیر کنونی این علم در دنیای امروز می باشد."

جهت سهولت کار شما، برای هر فصل هدف کلی و اهداف آموزشی جداگانه‌ای در نظر گرفته شده که مطابق جدول زمانبندی به همزاه مطالعه هر فصل آنها را نیز مطالعه خواهید نمود.

فصل اول روش علمی در مطالعه ماهیت آدمی

هدف کلی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید "اهمیت شناخت آدمی را بداند"

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱- علل مطالعه ماهیت آدمی را بیان کند.
- ۲- منابع مطالعه در باره ماهیت آدمی را نام ببرد.
- ۳- علوم مربوط به ماهیت آدمی را نام ببرد.
- ۴- شیوه‌های علمی جمع آوری اطلاعات برای روان شناسی را بیان کند.
- ۵- هیپنوتیزم را توضیح دهد.
- ۶- اشکالات وارده بر درونگری را از نقطه نظر روان شناسی علمی برشمارد.
- ۷- اطلاعاتی را در مورد دوره پیش از روان شناسی علمی بیان نماید.
- ۸- مکاتب روان شناسی را نام برده دیدگاه هر یک را مختصراً شرح دهد.

فصل سوم ادراک

هدف کلی: دانشجو باید "اهمیت ادراک بشری را به عنوان اساسی ترین خصیصه بشناسد"

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱- ادراک را تعریف نموده و عناصر اصلی آن را به اختصار شرح دهد.
- ۲- ارتباط احساس و ادراک را بیان کرده و تاثیر آنها را بر رفتار انسان توضیح دهد.
- ۳- خطای ادراک را تعریف کرده انواع آن را مختصراً شرح دهد.
- ۴- ارتباط ادراک و تلقین را بگوید.
- ۵- تاثیر ادراک بر سازگاری عمومی انسانها را بیان کند.

فصل چهارم یادگیری

هدف کلی: دانشجو باید "تاثیر یادگیری بر رفتار و اعمال انسان و شیوه نگرش او

را بداند."

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱- تعریف کلی یادگیری را بیان کند.

- ۲ - معانی مختلف یادگیری و مراحل آن را بیان نماید.
- ۳ - یادگیری حیوان و انسان را مقایسه کند.
- ۴ - عوامل مؤثر بر یادگیری را توضیح دهد.
- ۵ - حل مسئله انسان و حیوان را مقایسه کند.
- ۶ - عامل تقویت پاسخ را توضیح داده و تاثیر آن را بر تغییر رفتار آدمی بیان کند.
- ۷ - شرطی شدن را توضیح داده چگونگی کاربرد مثبت آن را بر رفتار آدمی تحلیل کند.
- ۸ - تشکیل مفاهیم در انسان و حیوان را مقایسه کند.
- ۹ - تفاوت شرطی شدن عامل و کلاسیک را بیان کند.

فصل پنجم تفکر

هدف کلی : دانشجو باید "عامل تفکر را به عنوان وجه ممیزه انسان و حیوان بررسی و تحلیل نموده و تاثیر این شاخص مهم بر ابعاد مختلف زندگی را مورد بحث قرار دهد.

اهداف آموزشی : دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند :

- ۱ - چگونگی تفکر آدمی را بیان کند.
- ۲ - بینش و تاثیرش را بر زندگی توضیح دهد.
- ۳ - چگونگی تشکیل مفهوم را بیان نماید.
- ۴ - مراحل تجزیه و تحلیل جان دیوئی از استدلال را بازگو نماید.
- ۵ - مراحل فرایند خلاق را شرح دهد.
- ۶ - انواع تفکر را شرح مختصری بدهد.
- ۷ - ماهیت تفکر برای حل مسئله را توضیح دهد.
- ۸ - نظریات ارائه شده پیرامون رابطه تفکر و زبان را بیان نماید.

فصل ششم یادآوری

هدف کلی : دانشجو باید "عوامل مثبت در تقویت و تجهیز یادآوری را بداند و در زندگی عملی بکار گیرد."

اهداف آموزشی : دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند :

- ۱ - تعریف کوتاهی از یادآوری بیان کند.
- ۲ - انواع یادآوری را توضیح دهد.
- ۳ - قوانین یادگیری را نام برده و مختصراً شرح دهد.

- ۴ - شرطی سازی در انسان را توضیح دهد.
- ۵ - تعمیم و تشخیص را مقایسه کند و کاربرد مثبت آن دو را بیان نماید.
- ۶ - اصول فراگیری را نام برده هر یک را مختصراً شرح دهد.
- ۷ - راههای کنترل عادات نامطلوب را بیان کند.
- ۸ - مفهوم " فلات " در یادگیری را بیان کند.
- ۹ - دلایل فراموشی را بیان کند.
- ۱۰ - دلایل نظریه تداخل را بیان نماید.
- ۱۱ - در مورد بازداری و انتقال یادگیری شرح مختصری بدهد.

فصل هفتم هوش و استعدادها

هدف کلی : دانشجو باید " نقش هوش و استعداد را در زندگی عملی بررسی نموده و در نتیجه توانائیهای خود را بیشتر بشناسد و حداکثر بهره را از آن بگیرد. "

اهداف آموزشی : دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند :

- ۱ - مفهوم هوش و انواع آن را توضیح دهد.
- ۲ - چگونگی اندازه گیری هوش عمومی را بیان نماید.
- ۳ - توانائی های کودکان را در مراحل مختلف سنی فهرست کند.
- ۴ - بلوغ عقلی را تعریف کند.
- ۵ - سن عقلی را محاسبه کند و هوش بهنجار را توضیح دهد.
- ۶ - بهره هوشی را با توجه به عوامل محیط و خانواده بررسی کند و چگونگی محاسبه آن را بازگو نماید.
- ۷ - این سؤال را تحلیل کند که " آیا بهره هوشی تغییر می کند؟ "
- ۸ - باورهای نادرست در باره هوش زیاد را بیان کند.
- ۹ - ویژگیهای یک آزمون خوب را بیان کند.
- ۱۰ - علت ایجاد آزمونهای استعداد را بیان نماید.
- ۱۱ - آزمونهای عوامل گروهی را توضیح دهد.

فصل هشتم وراثت و محیط

هدف کلی : دانشجو باید " تاثیر وراثت و محیط را بر تفاوت های فردی بررسی کند. "

اهداف آموزشی : دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند :

- ۱ - وراثت و محیط را تعریف نموده تاثیر هر یک بر دیگری را توضیح دهد.
- ۲ - اساس تفاوت های فردی را بیان کند.
- ۳ - نتیجه عملی و منطقی از آزمایش پرورش یک پسر بچه با یک بچه میمون بگیرد.

- ۴ - تاثیر وراثت و محیط را بر صفات جسمانی مقایسه کند.
- ۵ - نمونه‌هایی از تفاوت‌های توانایی‌های حسی بیان کند.
- ۶ - در خصوص ارثی بودن استعدادها توضیح مختصری بدهد.
- ۷ - تاثیر وراثت و محیط بر خلق و خو و هوش را بیان کند.
- ۸ - خلاصه نقطه‌نظرهای تاثیر وراثت در برابر تاثیر محیط را بازگو کند.

فصل نهم روان‌شناسی خردسالی

هدف کلی: دانشجو باید "اطلاعات جامع و کلی از ابعاد رشد جسمانی و روانی کودک خردسال داشته باشد."

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱ - دلایل اهمیت مطالعه رشد را بیان کند.
- ۲ - اعمال بازتابی را تعریف کرده نمونه‌هایی از آن را نام ببرد.
- ۳ - رسیدگی یا نضج را توضیح دهد.
- ۴ - اهمیت بازی در رشد کودک را شرح دهد.
- ۵ - اخلاق کودک را از دیدگاه علم بررسی کند.
- ۶ - سائقه‌های اصلی در رشد شخصیت کودک را برشمارد و توضیح مختصری بدهد.
- ۷ - اهمیت محبت و احترام در رشد کودک را بیان کند.
- ۸ - نظریه فرویدی در باره رشد کودک شیرخوار را توضیح دهد.
- ۹ - نحوه پاسخگویی صحیح و ساده به پرسشهای کودکان را در مورد مسائل مختلف بیان کند.
- ۱۰ - اهمیت پذیرفته شدن کودک از سوی والدین را توضیح دهد.
- ۱۱ - اهمیت احساس اعتماد به نفس و امنیت را در رشد کودک به اختصار شرح دهد.
- ۱۲ - عواقب سلطه‌جویی والدین بر رشد کودک را بیان کند.
- ۱۳ - اثرات حتمی محرومیت‌های والدین سلطه‌جو بر کودکان را بیان کند.
- ۱۴ - اهمیت انگیزه استقلال در کودک رو به رشد را بیان کرده و اثرات محرومیت از آن را توضیح دهد.

فصل دهم روانشناسی کودکی

هدف کلی: دانشجو باید "شناخت کلی از دوران کودکی کسب نموده مناسب‌ترین و

منطقی‌ترین شیوه‌های هدایت این دوران را جویا شود."

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱ - کلمه کودک را تعریف کند.

- ۲ - ویژگیهای نخستین رفتارهای اجتماعی کودکان را توضیح دهد.
- ۳ - علل بروز رفتارهای پرخاشگرا نه کودک را بیان کند.
- ۴ - سیر احساس حسادت در کودک را مختصرا شرح دهد.
- ۵ - لکننت زبان را تعریف کرده و علل بوجود آمدن و راههای جلوگیری از آن را بیان نماید.
- ۶ - شرح مختصری در خصوص اخلاق کودک کم سال بیان نماید.
- ۷ - وجدان کودک را مورد بررسی قرار دهد.
- ۸ - اهمیت روان شناختی اسباب بازی و بازی در زندگی کودک را شرح دهد.
- ۹ - یادگیری در مدرسه را با یادگیری قبل از آن مقایسه کند.
- ۱۰ - مراحل رشد ذهنی از دیدگاه پیاژه را بیان نماید.
- ۱۱ - ویژگی سن باند و تاثیر روان شناختی آن را بیان کند.
- ۱۲ - نحوه رقابت و همکاری کودکان را تشریح کند.
- ۱۳ - ویژگیهای اخلاق کودکان بزرگتر (۱۰ - ۹ سن باند) را بیان نماید.
- ۱۴ - وظیفه والدین در قبال ضوابط اخلاقی کودکان را شرح دهد.

فصل یازدهم روان شناسی نوجوانی

هدف کلی: دانشجو باید " دوره" نوجوانی را با توجه به ابعاد مختلف آن (اجتماعی، عاطفی، اخلاقی، اقتصادی) با در نظر گرفتن سه شاخص عمده " آن نوجوان"، " خانواده" و " اجتماع" بررسی کند.

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱ - تعریفی کلی از نوجوانی نموده و طرق جمع آوری اطلاعات مربوط به این دوران را فهرست کند.
- ۲ - مراحل نوجوانی را با توجه به علائق خاص هر مرحله مختصرا توضیح دهد.
- ۳ - حساسیتهای رفتاری ناشی از بلوغ جنسی نوجوان را بیان کند.
- ۴ - مسائل نوجوانان را از بعد اقتصادی بررسی کند.
- ۵ - مسائل نوجوانان را از بعد اجتماعی بررسی کند.
- ۶ - مسائل نوجوانان را از بعد عاطفی بررسی کند.
- ۷ - مسائل نوجوانان را از بعد اخلاقی بررسی کند.
- ۸ - ملاکهای بزرگسالی را که نوجوانان در پی ایفای آن هستند فهرست کند.
- ۹ - مسئله میل به استقلال نوجوانان را بررسی نموده و برخورد منطقی با آن را توضیح دهد.

- ۱۰ - ویژگیهای بلوغ عاطفی را فهرست کند.
- ۱۱ - بلوغ اجتماعی را توضیح دهد.
- ۱۲ - دلایل ناسازگاری نوجوان در زمینه شغلی را فهرست کند.
- ۱۳ - ویژگیهای بلوغ ذهنی نوجوانان را بیان کند.
- ۱۴ - فلسفه تکامل یافته زندگی نوجوان را بررسی نموده و پیشنهاد عملی برای هدایت مثبت این مرحله بدهد. (نظر شخصی مورد نظر است)
- ۱۵ - مشخصات کسانی را که به بلوغ عاطفی می رسند بیان کند.

فصل دوازدهم هیجانها و رشد شخصیت

هدف کلی: دانشجو باید "تاثیر مثبت یا منفی هیجانها را بر رشد و سلامت شخصیت فرد بداند."

اهداف آموزشی: دانشجو باید پس از گذراندن این فصل بتواند:

- ۱ - هیجان را تعریف کند.
- ۲ - جنبه‌های مختلف هیجان را برشمارد.
- ۳ - نظریه‌های مربوط به هیجان را به اختصار شرح دهد.
- ۴ - در باره پاسخهای هیجانی فطری و بازتابی مختصرا توضیح دهد.
- ۵ - در مورد مسئله تشخیص هیجان از روی رفتار شرح مختصری بیان کند.
- ۶ - تغییرات درونی در هیجان را فهرست کند.
- ۷ - نظریه اضطراب کنون را توضیح دهد.
- ۸ - نظریه جیمز لنگه در باره هیجانها را توضیح داده و دلایل رد یا قبول آن را بیان کند.
- ۹ - عملکرد مغز و هیجان را به اختصار توضیح دهد.
- ۱۰ - عاطفه و وضع عاطفی را مختصرا شرح دهد.
- ۱۱ - نقش محرکها در ایجاد هیجان را بیان کند.
- ۱۲ - ابعاد احساسات از نظر وونت را بیان کند.
- ۱۳ - تغییر تدریجی رفتار را مختصرا توضیح دهد.
- ۱۴ - رابطه هیجان و بیماری را شرح دهد.
- ۱۵ - برخی از قواعد کنترل هیجان را بیان کند.

فصل سیزدهم و ضمیمه شخصیت

هدف کلی: دانشجو باید "فاکتورهای مؤثر بر ساخت شخصیت را بداند."

اهداف آموزشی: دانشجو پس از گذراندن این فصل باید بتواند:

- ۱ - شخصیت را تعریف کند.
- ۲ - انواع صفات رفتاری را نام ببرد.
- ۳ - هدف از آزمونهای موقعیتی شخصیت را بیان کند.
- ۴ - نتیجه منطقی از آزمونهای فراقن شخصیت بگیرد.
- ۵ - خطاهای احتمالی در برآورد شخصیت را مختصراً شرح دهد.
- ۶ - برون گرایی و درون گرایی از نظر یونگ را بازگو کند.
- ۷ - انتقادهای وارده بر صفات درون گرایی و برون گرایی را شرح دهد.
- ۸ - سودمندترین روش در مقایسه شخصیت افراد را نام برده و علت آن را بیان کند.

- ۹ - مزاجهای چهارگانه را نام ببرد.
- ۱۰ - هورمون شناسی را تعریف کند.
- ۱۱ - تاثیر غدد درون ریز بر شخصیت را مختصراً شرح دهد.
- ۱۲ - عوامل زیستی شخصیت را شرح دهد.
- ۱۳ - عوامل اجتماعی مؤثر در شکل گیری شخصیت را به اختصار توضیح دهد.
- ۱۴ - ساخت شخصیت از دیدگاه فروید را مختصراً شرح دهد.

فصل چهاردهم و هفتمه انگیزش و شخصیت

هدف کلی: دانشجو باید "تاثیر و تعامل متقابل نیروی انگیزش و شخصیت را بیسر یکدیگر بدانند."

اهداف آموزشی: دانشجو پس از گذراندن این فصل باید بتواند:

- ۱ - انگیزه را تعریف کند و بنیادی ترین آنها را بیان نماید.
- ۲ - سائقه را تعریف کند و فرق آن را با انگیزه بگوید.
- ۳ - سائقه های اصلی انسان را نام برده در باره اهمیت آنها توضیح دهد.
- ۴ - در باره انگیزه های مثبت شرح مختصری بیان کند.
- ۵ - ارتباط انگیزه ها و هیجانها را شرح دهد.
- ۶ - انواع انگیزه ها را نام برده شرح مختصری در باره هر یک بیان نماید.
- ۷ - غریزه را تعریف نموده و اعمال غریزی انسان و حیوان را مورد نقد و بررسی قرار دهد.
- ۸ - فرآیند آسان سازی اجتماعی را بررسی کند.
- ۹ - وجدان را تعریف کند و ارتباط انگیزه های عالی و وجدان را بیان کند.
- ۱۰ - دلایل تعادل جمعیت به توافق را بازگو نماید.

- ۱۱ - عوامل مؤثر بر انتخاب یک عمل از بین چندین شق را اجمالاً بررسی کند.
- ۱۲ - عوامل مؤثر بر تقویت و یا تضعیف نیروی اراده را مختصراً شرح دهد.
- ۱۳ - تفاوتهای انگیزش و تحریک را بیان کند.
- ۱۴ - طبقه‌بندی انگیزه را به اختصار بازگو نماید.

فصل پانزدهم سازگاری و ناسازگاری شخصیت

هدف کلی: دانشجو باید "فاکتورهای مهم که بر سازگاری و ناسازگاری شخصیت مؤثر واقع می‌شوند را بداند. (درونی و بیرونی، محیط و ...).

اهداف آموزشی: دانشجو پس از مطالعه این فصل باید بتواند:

- ۱ - مکانیسم‌های سازگاری را تعریف کرده انواع آن را بیان نماید.
- ۲ - شکل‌های وابستگی را مختصراً شرح دهد.
- ۳ - تاثیر اضطراب بر انگیزه را بیان کند.
- ۴ - روش‌های سازگاری کودکانه را توضیح دهد.
- ۵ - در باره واکنش‌های کودکانه در برابر واقعیت شکست توضیح دهد.
- ۶ - واکنش کودکانه به بی‌کفایتی را به اختصار شرح دهد.
- ۷ - واکنش‌های کودکانه به انگیزه‌های ناکام شده را توضیح دهد.
- ۸ - در باره فضای پنهان خوابها از نظر فروید توضیح دهد.
- ۹ - در مورد همانند سازی شرح مختصری دهد.
- ۱۰ - تاثیر واکنش‌های بازداری شده بر انگیزه‌ها را بیان کند.
- ۱۱ - سازگاری خوب را بیان کند.
- ۱۲ - در مورد مکانیسم‌های سازگاری رشد یافته اجمالاً توضیح دهد.
- ۱۳ - قواعد زندگی پرشمر را به اختصار شرح دهد.

فصل ناکامی و تعارض

هدف کلی: دانشجو باید "آثار مثبت و منفی ناکامی و تعارض را بر زندگی فرد بداند".

اهداف آموزشی: دانشجو پس از گذراندن این فصل باید بتواند:

- ۱ - شرایط ایجاد احساس ایمنی را توضیح دهد.
- ۲ - ناکامی را تعریف کند.
- ۳ - موانع موجود در راه برآوردن نیازها را نام برده هر یک را به اختصار توضیح دهد.
- ۴ - تعارض را تعریف کرده و موقعیتهای تعارضی را مختصراً شرح دهد.
- ۵ - بهترین و عاقلانه‌ترین واکنش در مقابل ناکامی را توضیح دهد.

- ۶ - به این سوال که " آیا باید طعم ناکامی را چشید " پاسخ کامل و جامع دهد.
- ۷ - نتایج تعارضهای حل نشده را بررسی نموده و تاثیر آن را بر فرد بیان کند.
- ۸ - استرس را تعریف کند.
- ۹ - ارتباط ناکامی و پرخاشگری را بیان نماید.
- ۱۰ - نقش مثبت مکانیسمهای دفاعی در مقابل ناکامی را بررسی کند.
- ۱۱ - صورتهای مختلف پرخاشگری را برشمارد.
- ۱۲ - انواع مکانیسمهای دفاعی را نام برده اجمالاً توضیح دهد.
- ۱۳ - دلایل روانی تحقیر دیگران را توضیح دهد.

روش بررسی مطالب این درس

- در حین مطالعه ۲ واحد درس روان شناسی عمومی توجه به نکات زیر ضروری است:
- ۱ - مطالب کتابی که به عنوان ماده درسی این رشته تعیین گردیده است ، به منظور آشنائی با مقدمات علم روانشناسی تنظیم شده است . هم عرضه چکیده مطالب اساسی در این رشته را می نماید و هم دیدگاه علمی صرف دارد . علمی که در ابتدای راه خویش است و جهت یافتن هدف و مسیر غائی خویش نیاز به بررسیهای بیشتر دارد . دانشجویان گرامی توجه داشته باشند که پس از مطالعه مطالب این کتاب در صورت احساس علاقه به ادامه مطالعات در این رشته ، با تنظیم سیر مطالعاتی مناسب ، آن را در کنار تفکر و تعمق در آثار مبارکه بمنظور تشخیص میزان صحت مطالب پیگیری نمایند .
- ۲ - فهرست اصطلاحاتی که همراه با معانی در پایان کتاب درسی درج گردیده ، به عنوان مرجعی جهت مراجعه و آشنائی با عبارات یا اصطلاحات نا آشنا بسیار مفید می باشد . این اصطلاحات همچون سبک نگارش کتاب به زبان ساده بیان گردیده است . در حین مطالعه ، در صورتیکه به کلمه یا عبارتی برخورد نمودید که معنای آن برای شما روشن نبود ولی در تعیین معنای جمله نقش اساسی داشت ، ابتدا به این فهرست معانی مراجعه نمایید .
- ۳ - علاوه بر فهرست معانی اصطلاحات که در پایان کتاب آمده است ، بعضی عبارات یا جملات کتاب نیز در بعضی فصول انتخاب گردیده و سعی شده معنای ساده تر یا روشن تری از همان مطلب ارائه شود و تا حدودی جوابگویی به سوالات ذهنی شما عزیزان صورت گیرد ، این مجموعه نیز بصورت جزوه به پیوست این راهنما آمده است .

۴ - در حین مطالعه، فهرست معاشی پایان کتاب با معانی عبارات جزوه، ضمیمه توجه داشته باشید که هر دو از منابع کمک آموزشی تلقی می گردند. سعی و اهتمام هر دانشجو جهت دریافت مطالب کتاب نقش اصلی و اساسی را برای درک مطلب بهتر او داراست. هیچکدام از این دو وسیله، کمک آموزشی مستقیماً مورد ارزشیابی قرار نخواهد گرفت ولیکن روشن است که برداشت درست از مطالب کتاب در صورتیکه به کمک این دو وسیله صورت پذیرد، بهتر امکان پذیر می گردد.

۵ - توجه داشته باشید که در بسیاری از فصول این کتاب همراه با طرح یک مطلب علمی خاص، اشاره به آزمایش یا آزمایشهای متعددی نیز گردیده است، اما به عنوان خواننده مطلب سعی نمائید به نتیجه آن آزمایش بذل توجه نمائید و خود را درگیر دانستن جزئیات ارائه شده در آزمایش ننمائید. بطور مثال: در آزمایش رفتار حل مسئله توسط ثور ندایک که مندرج در فصل یادگیری ص ۷۰ می باشد، نتیجه، مورد نظر است که همان کوشش و خطای متغیر است ولی در این آزمایش دانستن اینکه مورد آزمایش گریه بوده است و در جعبه، معما قرار گرفته، در جعبه پدال کار گذارده شده و ... هیچیک مورد نظر نمی باشد.

۶ - برای هر فصل هدف کلی و اهداف آموزشی در نظر گرفته شده که توصیه اکید می شود قبل و بعد از مطالعه هر فصل با دقت آنها را خوانده و سعی نمائید که مهارتهای لازم را بدست آورید در این صورت موفقیت شما در این واحد درسی تضمین می گردد.

ماده درسی

- کتاب (روانشناسی " روش علمی در شناخت ماهیت آدمی") نوشته، ابراهام اسپرلینگ ترجمه، محی الدین بناب از انتشارات نشر روز یکی از کتب علمی در معرفی روانشناسی است که برای مطالعات این دوره انتخاب گردیده است. همانگونه که از معرفی اثر توسط مترجم برمی آید، در این کتاب سعی شده است تا کلیه مطالب مربوط به مباحث اساسی روانشناسی بصورت مقدماتی و در طی فصولی بنحو فشرده اما به زبان ساده بیان شود. البته زبان ساده، این کتاب از لحاظ بکارگیری اصطلاحات مربوط به رشته همچنان برای خواننده ای که برای بار اول با مفاهیم این رشته علمی برخورد می نماید نا آشنا و گاهی مشکل است. توصیه می شود تا با بکارگیری روشهای پیشنهادی سعی در رفع مشکل درک مطالب جدید بنمائید. ضمناً جهت تسهیل درک مواضع مهمه، این کتاب، فصولی که کاربردهای تخصصی تر دارند، محذوف گردیده و تاکید بر فصولی شده است که آشنائی با مطالب آنها جهت اخذ معلومات

کلی از این رشته در این مرحله مفیدتر تشخیص داده شده است. علت دیگر، کاستن از بار مطالعاتی این درس با توجه به حجم واحد مطالعاتی (۲ واحد) نیز بوده است. فصول حذف شده از کتاب به قرار زیرند، ۲ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸. بدیهی است که به دانشجویان گرامی توصیه می گردد تا این فصول خصوصاً فصل ۲ این کتاب (احساس) را که به گفته مؤلف مدخلی برای ورود به مطلب فصل بعد (ادراک) می باشد مطالعه بنمائید. ولیکن در حین مطالعه توجه داشته باشند که برداشت کلی از زمینه های ارائه شده در این مباحث کافیهست و ضرورتی ندارد تا کلیه مطالب این فصول را مانند سایر موضوعی که در حین ارزشیابی مطرح می باشند، بخاطر بسپارید. کتاب "روانشناسی عمومی" نوشته دکتر حمزه گنجی از انتشارات بعثت منسب مطالعاتی دیگر شما خواهد بود که قسمتهائی از آن جهت تکمیل و تفهیم فصولی از کتاب اسپرلینگ انتخاب و در جزوه راهنما درج گردیده است.

منابع مطالعه جنبی

علاقمندان به این رشته علمی پس از آشنائی با مباحث اصلی روانشناسی در طی کتاب درسی خویش، می توانند جهت کسب اطلاعات یا توضیحات بیشتر به منابع مطالعاتی دیگری که در ذیل معرفی می گردد، رجوع نمایند. این منابع عمدتاً پیرامون معرفی روانشناسی و یا روانشناسی عمومی بطور مقدماتی می باشند.

- ۱ - زمینه روان شناسی هیلگارد و دیگران، ویراستار دکتر محمد نقی پراهنی
- ۲ - اصول روان شناسی دکتر سیروس عظیمی
- ۳ - اصول روان شناسی نرمان - ل - مان ، ترجمه دکتر ساعتچی
- ۴ - مقدمه بر روانشناسی عمومی دکتر رضا شاپوریان
- ۵ - مباحث اساسی در روانشناسی دکتر سیروس عظیمی
- ۶ - فرهنگ علوم رفتاری دکتر علی اکبر شعاری نژاد
- ۷ - خودشناسی اچ - جی - آسنیک ، گلن ویلسون ، ترجمه شهاب قهرمان

چگونه بخوانید تا بهتر یاد بگیرید

شما باید مطالب این واحد درسی را یاد بگیرید و بتوانید آنچه را آموخته اید در حافظه خود نگهدارید. برای آن که مطلبی در حافظه باقی بماند و زود از بین نرود لازم است که مجال جا افتادن پیدا کند. یعنی درست مثل جا افتادن ترشی کسه باید مدتی بگذرد تا قابل خوردن باشد. بنابراین این ، به آنچه یاد می گیرید فرصت

بدهید تا تحکیم یابد. مثال زیر مساله را روشنتر می کند: ممکن است شما کسانی را دیده باشید که تصادف کرده، از ناحیه سر ضربه دیده‌اند. این افراد معمولا لحظه‌های پیش از تصادف را به خاطر نمی آورند، زیرا یادگیریهای آن لحظه‌ها فرصت پیدا نکرده است تا تحکیم یابد.

فراموشی می تواند علت‌های متعدد و متفاوتی داشته باشد. از میان آنها می توان به تداخل و عدم استفاده از یادگیریها اشاره کرد. تداخل پدیده‌ای است که طی آن حافظه مربوط به یک فعالیت، در اثر یک فعالیت دیگر تضعیف می شود. بدین ترتیب که اگر شما مطلبی را یاد بگیرید و به دنبال آن مطلب دیگری را یاد بگیرید، یادآوری مطلب اول با دشواری رو به رو خواهد شد. مخصوصا اگر دو یادگیری شباهت زیادی به یکدیگر داشته باشند، دشواری یادآوری مطلب اول بیشتر خواهد شد. در این حالت می گویند: یادگیری های بعدی در یادگیریهای قبلی تداخل کرده است. شما باید حتی الامکان از به وجود آمدن این حالت جلوگیری کنید و ما در سطور پایین شیوه این جلوگیری را یاد خواهیم داد. عدم استفاده از یادگیریها یا عدم کاربرد آنها نیز به نوبه خود موجب فراموشی می شود. بنا بر این، سعی کنید آنچه را که آموخته‌اید مورد استفاده قرار دهید و مخصوصا به آنها فکر کنید.

اگر خوب توجه کنید خواهید دید کسانی که کارهای زیادی دارند معمولا فراموشی زیادی نیز دارند. علت این فراموشی بدون تردید تداخل موارد متعددی است که آنها به اجبار می خواهند در حافظه خود نگهدارند. در سنین بالا نیز، قسمتی از فراموشی در اثر مزاحمت یادگیریهای بعدی در یادگیریهای قبلی است.

عده‌ای خیال می کنند که باید بنشینند و یک کتاب را فصل به فصل از اول تا آخر بخوانند و چندین بار تکرار کنند. آنها سعی می کنند که همه اجزاء و همه مطالب را به طور همزمان و در یک زمان معین یاد بگیرند. باید بدانید که تا به حال هیچ کتاب علمی ای نوشته نشده است که دانشجو بتواند با این روش آن را بخواند، چه رسد به این که بتواند مطالب آن را حفظ کند. زیرا، همان طور که اشاره کردیم، یادگیریهای بعدی به طور دایم در یادگیریهای قبلی تداخل می کنند و تمرکز روی اجزاء مانع از این می شود که کل محتوا در نظر گرفته شود. کل، چیزی اضافه بر اجزاء تشکیل دهنده خود دارد. مثلا کل یک درخت، چیزی اضافه بر مجموع ریشه، ساقه، شاخه‌ها و برگها دارد یا کل یک فصل، چیزی اضافه بر مجموع عنوانهای ریز و درشت آن دارد. بنا بر این، سعی کنید کل مطلب را در نظر بگیرید نه اجزاء آن را.

دانشجویی که کل مطلب را یک جا در نظر نمی گیرد و از آن برای خود یک تصویر

ذهنی نمی سازد، به رغم میل باطنی خود، نمی تواند تمرکز داشته باشد. او ابروها را در هم می کشد، عزم را جزم می کند، دوباره به صفحه کتاب خیره می شود، تصمیم می گیرد به چیزهای دیگر فکر نکند، در صورت امکان از سر و صدای اطراف می گاهدو بالاخره تلاش می کند طوری بخواند که بتواند به یاد بیاورد. او باید بداند که در مورد یک متن علمی هرگز نمی تواند چنین کاری را انجام دهد، خصوصا اگر چند پاراگراف جلوتر برود و به دست اندازهای تداخل بیفتد.

دانشجوی باهوش با این روش کار نمی کند. دانشجویی که می داند چگونه باید کار کند هرگز مطالعه یک فصل را از اول شروع نمی کند، بلکه ابتدا به این فکر می افتد که در آن فصل راجع به چه مطالبی صحبت می شود. برای این که بداند در یک فصل راجع به چه مطالبی صحبت می شود ابتدا خلاصه آن را، البته اگر وجود داشته باشد، می خواند، بعد عنوانهای درشت همان فصل را نگاه می کند و برخی مطالب را از این جا و آن جا می خواند. آنگاه از فصل خلاصه ای می نویسد و آن را با خلاصه ای که در خود همان فصل وجود دارد مقایسه می کند. او، در این خلاصه نویسی، با این هدف پیش می رود که بتواند، بدون خواندن فصل، آنچه را که در آن می گذرد کشف کند و معنای کلی آن را بداند. این کار، به احتمال زیاد، از وقوع تداخل جلوگیری به عمل می آورد. در این روش، دانشجو، به جای این که اجزاء را جزء به جزء یاد بگیرد و پشت سر هم بخواند کل مطلب را یکجا در نظر می گیرد. آنچه باید حفظ شود یک برداشت کلی است نه برداشت از اجزاء مختلف. در این روش هیچ تلاش پرزحمتی نه برای تمرکز و نه برای پیوند دادن اجزاء به یکدیگر ضرورت پیدا نمی کند.

برای این که از تلاشهای پر زحمت تمرکز در امان بمانید و ابروها را به طور دائم در هم نکشید، راه دیگری نیز وجود دارد و آن این است که از مطالب کتاب یادداشت بردارید. اگر می خواهید مطلبی را خوب در حافظه خود جای دهید، آن را روی یک قطعه کاغذ جداگانه بنویسید.

با توجه به آنچه گفته شد به مطالعه فصول ماده درسی خود بپردازید. بدین ترتیب که فصل اول را باز کنید، عنوان اصلی آن را بخوانید و برخی مطالب را نیز از این جا و آن جا بخوانید. مثلا تعریف روان شناسی، یادگیری، روشهای علمی در روانشناسی و ... پس از این کار قلم و کاغذ بردارید، فهرست عنوانهای درشت را روی یک صفحه بنویسید. حال مطالب را بخوانید و فهرست موضوعات مهمی را که باید درباره آنها بیشتر مطالعه کنید یا احیانا با دیگران بحث کنید فراهم آورید. کار دیگر شما این خواهد بود که خلاصه ای برای این فصل بنویسید. خلاصه را طوری بنویسید که برای

دانشجویان دیگر قابل استفاده باشد. ترس به خود راه ندهید و حتم بدانید که پس از مدت کوتاهی به این نتیجه خواهید رسید که نیاز ندارید فصول کتاب را چندین بار بخوانید.

آخرین توصیه این است که روی یک فصل زیاد معطل نشوید. درک کامل یک فصل زمانی حاصل خواهد شد که کل کتاب یا لا اقل نصف آن را بخوانید. بنا بر این، ابتداء به سرعت پیش بروید، بعد دوباره به اول کتاب برگردید و مطالعه دقیق مطالب را از سر بگیرید.

ارزشیابی

مواد مورد امتحان :

در امتحان میان ترم فصول ۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ کتاب و در امتحان پایان ترم فصول ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و فصل تعارض و ناکامی و ضمیمه‌های مربوط به فصل ۱۳ و ۱۴ مندرج در جزوه راه‌ما مورد ارزشیابی قرار خواهد گرفت. توجه: در امتحان پایان ترم فقط از قسمت‌های مطالعه شده در نیم ترم دوم سوال می‌آید.

نحوه امتحان :

در ارزشیابی این درس، سوالات بصورت کلی، تستی و کوتاه جواب طراحی می‌شود. سوالات در محدوده اهداف آموزشی هر فصل خواهد بود.

راهنمای انجام تکلیف

برای این واحد درسی تکلیفی بدین صورت در نظر گرفته شده است که :

- ۱ - شما عزیزان به همراه مطالعه هر یک از فصول تعیین شده باید در صد یافتن موارد توافق و عدم توافق تیترها، عناوین، مطالب کلی و یا موارد دیگر روانشناسی با آثار مبارکه باشید.
- ۲ - عنوانی برای مطالب خود بیابید و تحت آن عنوان لا اقل یک بیان مبارک و آن قسمت از کتاب را که انتخاب کرده‌اید بیاورید.
- لازم به ذکر است که تمامی مطالب مستخرجه شما در این تکلیف می‌تواند پیرامون یک عنوان خاص نیز تهیه گردد.
- ۳ - مرجع مطالب خود را دقیقا مشخص فرمائید. این مشخصات شامل صفحه، پاراگراف و سطر مطالب خواهد بود.
- ۴ - پس از استخراج موارد توافق یا عدم توافق از آثار مبارکه، مناسبترین آنها را از لحاظ ارتباط بین مطلب با تیترا انتخاب نمائید و بر روی پنج تا هشت صفحه A_4

مرفوم فرمائید.

توجه: تکالیف ارسالی عودت داده نمی شود بنا بر این داشتن نسخه دوم ضروری است. جهت انجام تکلیف خود می توانید به منابع زیر مراجعه فرمائید:

کتاب مفروضات - مکاتیب حضرت عبدالبهاء - بدایع الآثار ج ۱ و ۲ - خاطرات ۹ ساله
خاطرات حبیب - مجموعه آثار مبارکه در باره تربیت بهائی - ما شده های آسمانی و

...

برای سهولت کار شما در تهیه تکلیف یک نمونه از توافق و یک نمونه از عدم توافق مطالب کتاب با آثار مبارکه درج می گردد.

اهمیت بازی از نظر آموزشی

توافق

بازی به کودکان یاد می دهد که شکلهای، اندازهها و بافتها را درک کنند.

ص ۱۴۸ اسپرلینگ س ۲۳

"... این اطفال ... از آغاز طفولیت باید تعلیم گیرند نمی توان آنان را بوسیله کتاب چیزی آموخت بسیاری از علوم و مبادی مقدماتی باید در پرورشگاهها بـسـرای اطفال روشن شود و بوسائل بازی و سرگرمی مسائلی را بیاموزند.

مجموعه آثار مبارکه در باره تربیت بهائی ص ۱۱۷ س ۷

ارتباط صفات شخصیتی با صفات چهره ای

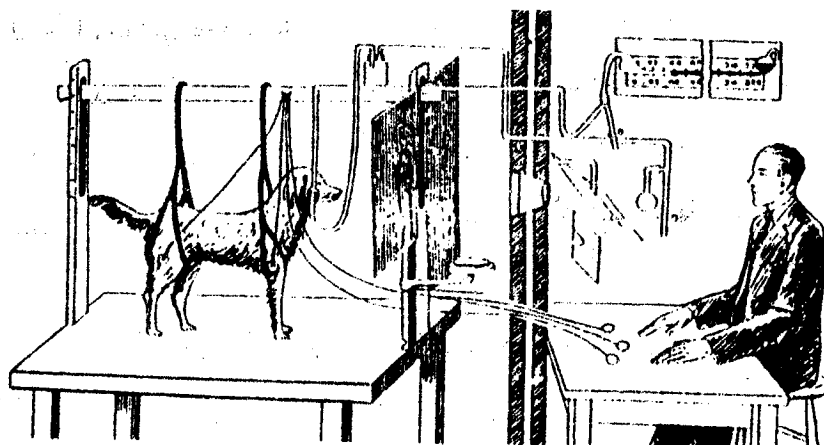
عدم توافق

صفات شخصیتی به صفات چهره ای نیز ارتباط داده شده است. علم دروغین قیافه شناسی بر تعدادی باورهای دروغین مبتنی است که هنوز هم رایج است ... بررسیهای روانشناختی عینی نشان داده اند که هیچگونه رابطه ای بین صفات شخصیتی و ویژگیهای چهره ای وجود ندارد....

ص ۲۱۷ اسپرلینگ پ ۴ س ۱

"ای اطفال ملکوت نامه شما با عکسهای شما وصول یافت نامهها را چون خواندم از قرائت نامهها نهایت احساسات قلبیه حاصل شد و از مشاهده عکسها بهجت و سرور روحانی رخ داد الحمدلله منطوق نامهها دلیل بر آن بود که توجه بملکوت اعلی دارید و از شمائل واضح بود که نور محبه الله در جبین واضح و آشکار..."

مجموعه آثار مبارکه در باره تربیت بهائی ص ۲۸ پ ۱ س ۱

تصویر ۴ - روش پاولف برای شرطی کردن پاسخهای بزاقی. سگ و آزمایشگر در اتاقهای جداگانه‌ای قرار دارند. نزدیک دستهای آزمایشگر، ابزارهایی دیده می‌شود که با آنها می‌تواند برای سگ تحریکات پوستی ایجاد کند و در ضمن غذا را نیز در دسترس او قرار دهد. (روی شانه و ران سگ وسایل تحریک‌کننده دیده می‌شود و ظرف غذا می‌تواند به کمک یک محور بچرخد و در دسترس سگ قرار گیرد.) گونه‌ها سگ به کمک یک عمل جراحی و با یک لوله به دستگاه بخارسنج وصل شده است. این دستگاه، که در بالای سر آزمایشگر دیده می‌شود، اجازه می‌دهد تا مقدار بزاق ترشح شده اندازه‌گیری شود.

تصویر ۶ - کبوتر در جعبه اسکینر. او می‌تواند بین صفحهای که درخشانی بیشتر و صفحهای که درخشانی کمتر دارد تمیز قایل شود. در قسمت سمت چپ، حیوان به صفحهای که درخشانی بیشتری دارد نوک می‌زند (صفحهای که درخشانی کمتری دارد، در پشت منقار حیوان پنهان مانده است). در قسمت چپ، حیوان غذای خود را، پس از آن که پاسخ صحیح می‌دهد، دریافت می‌کند.

بدلیل تغییراتی که در چاپ جدید کتاب روانشناسی اسپرلینگ ایجاد شده قبل از مطالعه این قسمت به یادداشت‌های ضمیمه در انتهای جزوه توجه فرمائید، برخی توضیحات بر پاره‌ای نکات مشکل فصول کتاب روانشناسی

قبل از مراجعه به این توضیحات در هر فصل، به این نکات توجه داشته باشید:

۱- در این کتاب مترجم سعی نموده است تا حتی الامکان از کلمات و لغات فارسی استفاده نماید و در مواردی همین تاکید، باعث ابهام مفاهیم و مطالب گردیده است. در موارد برخورد به مفاهیم و لغات تازه ابتدا به فهرست اصطلاحات مهم فارسی (صفحه ۳۱۵ به بعد) و سپس فرهنگ لغات فارسی مانند عمید، بیان، معین، دهخدا (در صورت لزوم) مراجعه فرمائید.

۲- در حین خواندن هر قسمت کتاب توجه داشته باشید که چه بسا در ادامه همان قسمت، مطلب مهم قبلی روشن می‌گردد. توصیه می‌شود تا قبل از استفاده از توضیحات، آن مطلب مبهم را تا قبل از شروع مطلب جدید دنبال نمائید. معمولاً ادامه مطلب روشن‌تر است.

مثال در این مورد: دیگر لقاحی و خودلقاحی است که در صفحه ۱۲۵ پاراگراف ۱ و ۲ آمده است.

۳- برخی توضیحات در ارتباط با فصول این کتاب برای رفع اشکالات ذهنی احتمالی ارائه شده است. اگر از قبل مسئله‌ای برای شما روشن بود، به این توضیحات دیگر نیازی نخواهید داشت.

فصل اول: ماهیت آدمی

ص ۹ س ۱- ماهیت = چیستی، حقیقت، ذات (فرهنگ معین)

ماهیت آدمی = حقیقت انسان

ص ۱۰ س ۱- هدف کاربردی دارند = می‌خواهند از اطلاعات حاصله استفاده کنند (دو سطر بعدی توضیح آن عبارت است)

ص ۱۰ سه سطر به آخر - تعمیم‌ها = عمومیت دادن یک موضوع (ص ۱۲ پ ۳ و ۴ توضیح آن کلمه است)

ص ۱۱ س ۱- حقیقت انسان مربوط به نوع انسان است و نه فقط یک گروه فرهنگی خاص.

ص ۱۳ س ۳- به کمک تجربه به آگاهی نسبی می‌رسیم اما این آگاهی کامل نیست.

ص ۱۳ س ۹- برون فکنی = عیوب خود را به دیگران نسبت دادن مثلاً کسی عیبجو است اما دیگران را عیبجو می‌خواند.

ص ۱۳ س ۲۰- یعنی آنچه را که معتبر نیست تفریق می‌کند (کنار می‌گذارد) و متشابهات باقیمانده را حفظ می‌کند.

ص ۱۴ س ۱۲ - منظور از نهادها مؤسسات اجتماعی (مانند خانواده) و منظور از کنش گروههای اجتماعی همان روابط اجتماعی است و جمله مورد نظر تعریف جامعه - شناس است .

ص ۱۵ س ۲۳ - گروه گواه گروهی است که آزمایش بر آن انجام نمی گیرد .

ص ۱۵ - تعریف گستره = فاصله بین بالاترین و پائین ترین مقدار که در اینجا ۴۵ = ۱۲۵ - ۱۷۰ است .

ص ۱۹ سه سطر به آخر - یعنی یک بخش یا تمام بخشهای روش درون نگری بدون آگاهی انسان انجام می گیرد .

ص ۲۱ س ۱۰ - یعنی انگیزه های ناآگاهانه در ما و در رفتار عادی ما مؤثرند .

ص ۲۲ س ۴ - ساختار - ساختمان تشکیلات

ص ۲۲ - فرایند یادگیری = جریان یادگیری - عمل یادگیری

ص ۲۲ - ۴ سطر به آخر - جریان تداعی آزاد افکار = وقتی یادآوری یک فکر باعث دعوت فکر دیگر شود .

تحلیل رویاها = بررسی خوابها

ص ۲۲ دو سطر به آخر - محتوا = موضوع مورد نظر - روش = شیوه عمل

فصل سوم : ادراک

کلیه عبارات و تعاریف این بخش در فهرست اصطلاحات پایان کتاب درج گردیده است .

فصل چهارم : یادگیری

ص ۷۵ پنج سطر به آخر - تفاوت شرطی شدن عامل و کلاسیک : در شرطی شدن کلاسیک ، حیوان فعال نیست و صرفاً در انتظار محرکهاست . (صدای زنگ در آزمایش پاولوف) تا به یاد غذا بیفتد (بزاق دهان) ولی در شرطی شدن عامل حیوان فعال است و رفتار شیمی آمد مهم و شمر بخشی را دنبال می کند . نوک زدن بسه دیواره قفس موجب دسترسی حیوان به غذا می گردد .

فصل پنجم : تفکر

ص ۸۰ س ۲ - نماد = بجای کلمه انگلیسی Symbol که در فارسی می توان به معنای رمز ، نشانه گرفت و گاهی کلمه سمبل با تلفظ فرانسه هم در زبان ما بکار رفته است .

تفکر نمادی یا تفکر با رمزا و نشانهها مانند ریاضی بیشتر با نشانهها سر و کار دارد ، اما تفکر غیرنمادی یا تفکر غیر رمزی مانند شیمی بیشتر با مواد عینی سر و کار دارد .

البته در هر دو مورد هم اشیاء و هم نشانهها مطرح اند ، اما در ریاضی بیشتر با نشانهها و در شیمی بیشتر با اشیاء سر و کار داریم .

ص ۸۴ - داده = اطلاعات اولیه در تحقیقات مثلا نمرات دانش آموزان کلاس داده‌های هاشمی هستند که در تعیین میانگین یا معدل نمرات یک کلاس بکار می‌رود - معادل انگلیسی آن data (deita) است .

ص ۸۵ سطر آخر - منظور از کلمه 'مانع'، مرحله اول از مراحل پنجگانه تجزیه و تحلیل جان دیوئی از استدلال است که منظور از آن آزمایش چندگزینه‌ای است .

فصل ششم : یادآوری

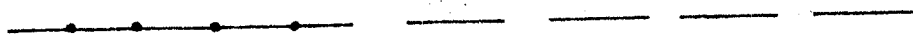
ص ۹۸ پ ۳ جمله آخر - بجای کلمه 'یادگیری' 'یاد بگیرد' درست است .

ص ۹۹ پ ۲ جمله آخر - بازسازی درست الگوهای پاسخی = تقلید

فصل هفتم : هوش و استعداد

ص ۱۰۷ پ ۴ جمله آخر - اما چهار سطح مذکور بیشتر مانند نقطه‌های روی یک مقیاس پیوسته‌اند تا مانند گامهای مجزا .

این جمله با شکل زیر قابل توضیح است :

و منظور اینست که این عوامل بهم پیوسته‌اند نه جدا از هم .

ص ۱۱۲ س ۷ - برای محاسبه بهره هوشی بزرگسال باید سن مخرج را ۱۵ بگیریم کسه می‌توان نوشت برای محاسبه بهره هوشی فرد بزرگسال (در اینجا منظور بالاتر از ۱۵ سال است) مخرج کسر بهره هوشی (یعنی سن تقویمی) را باید ۱۵ بگیریم .

ص ۱۱۶ پ ۴ س ۳ - همپوشی = وجه مشترک = overlap

ص ۱۱۸ پ ۱۳ و ۱۴ - هنجها غلط و هنجارها صحیح است .

فصل هشتم : وراثت و محیط

ص ۱۲۳ دو سطر مانده به آخر - باور شدن غلط و باورور شدن صحیح است .

ص ۱۳۶ پ ۴ - مطالعه ماهیت ارشی رفتار هیجانی، حتی اگر بنظر بیمعنی جلوه کند باز هم نتایج عمده‌ای در برداشته است یعنی باعث تحقیقاتی گردیده که مسائسل فراوانی را روشن نموده است .

فصل نهم : روانشناسی خردسالی

ص ۱۴۹ پ ۴ س ۱ و ۲ - کودک احتمالاً از محیط خود بصورت آمیختگی بزرگ و سریع و نامشخص آگاه است یعنی کودک از محیط خود آگاهی مبهمی دارد .

ص ۱۵۶ پ ۴ سه سطر به آخر - بازداري نشده = بدون کنترل

ص ۱۵۸ پ ۲ دو سطر اول - ناراحتی‌های عاطفی دو سه سال اول زندگی را زمینه قطعی اختلالات روانی بزرگسالی (نوروها) دانستن اشتباه است .

فصل دهم : روانشناسی کودک

ص ۱۶۵ سه سطر به آخر - خود مرکزی یا خود محوری = خود را مرکز همه چیز و همه امور پنداشتن .

رفتار عاطفی همه یا هیچ = مثلاً یا دوستم داری (هر چه می گویم انجام دهی) یا دوستم نداری (هر کاری که می گویم انجام نمی دهی). بین این دو معنی در اوایل کودکی کمتر تفاوتی مطرح است .

ص ۱۶۶ - در باره ' رشد ذهنی کودک مختصر صحبت شده است اما اساس مطلب بیان گردیده است . در فصول بعد (از جمله ۱۸۳) نیز از این امر سخن بمیان می آید . لازم به اشاره است که قوی ترین نظریه ' علمی در باره ' رشد ذهنی توسط همین محقق ژان پیاژه - مطرح گردیده است .

فصل یازدهم : روانشناسی نوجوانی

ص ۱۷۹ بند ۳ - وقتی وابستگی پایدار برقرار شود، زمان کنترل پدر و مادر سپری شده است . یعنی هنگامیکه ارتباط مستحکمی بین نوجوان یا جوان خانواده با جنس مخالف برقرار شد (مقدمات ازدواج فراهم گردید)، دیگر زمان کنترل پدر و مادر بسر آمده است .

ص ۱۸۰ - سن عاطفی بر مبنای آزمون های سنجش عاطفه (هیجان) بدست می آید .

ص ۱۸۲ ۵ سطر به آخر - رشد شناختی عبارتست از رشد توانایی کاربرد استعداد ذهنی .

ص ۱۸۴ پ ۳ س ۳ - افراد همپایه = آنهایی که شان و مقام یکسان دارند .

ص ۱۸۴ پ ۳ س ۴ - پیشداوری = تعصب

فصل دوازدهم : هیجانها و رشد شخصیت

ص ۱۹۸ پ ۴ س ۴ - احساسات نه به احساسها بستگی دارند و نه حتی به ادراکها بلکه به تصورات بستگی دارد . هیجان واکنشی است به کل موقعیت آنگونه که در همان لحظه فهمیده شود . بدین ترتیب وضع عاطفی یک احساس هیجانی به کل معنای محرک بستگی دارد نه تنها به وضع عاطفی آن محرک .

منظور از احساسات همان عواطف و هیجانات است و منظور از احساسها همان است که از طریق حواس به مغز می رسد . ادراک هم که تفسیر ماست از آنچه احساس می کنیم و تصور معنایی است که از وضع کلی محرک در ذهن داریم .

ص ۱۹۹ - تکانه ' عصبی = تحریک عصبی

ص ۱۹۹ دو سطر آخر - هر قدر پاسخ هیجانی به محرک ضعیف تر باشد، شخص در انتخاب پاسخهایی که مناسب تر از رفتار ابتدائی است آزادتر است . یعنی اگر نسبت

به محرکی حساسیت خاصی نداشته باشیم عکس العمل ما در برابر آن منطقی تر است.

فصل سیزدهم - شخصیت

ص ۲۱۳ پ ۴ - روانشناسان عینی گرا بر مشاهدات رفتار متکی هستند و اغلب اوقات می توان کلمه "رفتار گرا" را در مورد آنها بکار برد.

ص ۲۲۴ پ ۳ - فوریت و ضرورت سائقه را می توان در صورت تعارض با سایر انگیزه ها از بین برد: مثلا اگر گرسنگی فشار زیادی وارد آورد کسیکه به احترام و حیثیت اجتماعی خود پای بند است دست به سرقت غذا نخواهد زد یعنی انگیزه "احترام اجتماعی" باعث می شود که بر سائقه "گرسنگی" غلبه کند تا وقتی که راه قابل قبول اجتماعی برای ارضای آن بیابد.

فصل چهاردهم : انگیزش و شخصیت

ص ۲۲۷ پ ۳ - نضج = پختگی، رسیدگی (فرهنگ معین) - از نظر روانشناسی معمولا در معنای رشد تدریجی است که توانائی های گوناگون انسانی از حالت بالقوه بصورت بالفعل درمی آید. مثلا کودک عادی ابتدا قادر به راه رفتن نیست اما با گذشت زمان و تجربه لازم می تواند بتدریج آماده راه رفتن شود.

ص ۲۲۹ س ۱۴ - هیپوکندریاک = بیش از حد حساس

ص ۲۳۶ پ ۳ - وقتی کودک خشمگین شود ممکن است پا بزمین بکوبد اما وقتی رشد عادی ادامه یابد بجای پا کوبیدن سعی در یافتن حل مسئله می کند. یعنی اگر محرکی پیش آید مانند حل هر نوع مسئله - دیگر توانائی مغشوش کردن حواس او را ندارد. البته شخص برانگیخته می شود اما از این برانگیختگی در جهت یافتن راه درست حل مسئله استفاده می کند.

ص ۲۳۸ س ۴ - " مکانیسم سائقه خود را فراهم می کند" یعنی عادت می کند که ضمن انجام کارهای پیش می آید خود نقش انگیزه می یابد. کار اصلی ملوان روی دریاست و به آب و آب نوردی عادت می کند. همین عادت باعث می شود که در مرخصی هم در پارک قایقرانی کند. یعنی آب نوردی که بخشی از کار اصلی اوست در اینجا انگیزه رفتار او قایقرانی در پارک می شود.

با دداشت ضمیمه در مورد برخی توضیحات بر پاره‌ای نکات مشکل فصول کتاب روان‌شناسی

توجه: صفحات سمت چپ مربوط به کتاب روان‌شناسی اسپرلینگ چاپ جدید است که با صفحات چاپ قدیم مقابله و در ذیل آمده است.

فصل اول: ماهیت آدمی = طبیعت آدمی

ص ۹ س ۱ ماهیت = ص ۱۱ س ۱ طبیعت

ص ۱۰ س ۱ = ص ۱۲ س ۵ = هدف کاربردی دارند

ص ۱۰ سه سطر به آخر = ص ۱۳ س ۹ = تعمیم‌ها = عمومیت دادن بیک موضوع (ص ۱۲ پ ۳ و ۴

= ص ۱۵ پ ۳ و ۴ توضیح آن کلمه است)

ص ۱۱ س ۱ = ص ۱۳ س ۱۳

ص ۱۳ س ۳ = ص ۱۶ س ۱۳

ص ۱۳ س ۹ - " برون فکنی " = ص ۱۶ س ۱۹ " فرافکنی "

ص ۱۳ س ۲۰ = ص ۱۷ س ۸

ص ۱۴ س ۱۲ = ص ۱۸ س ۱۰

ص ۱۵ س ۲۳ = ص ۲۰ پ ۲ س ۷

ص ۱۷ س ۱ تعریف گستره = ص ۲۲ پ ۳ س ۳ دامنه تغییر

ص ۱۹ سه سطر به آخر = ص ۲۶ دو سطر به آخر

ص ۲۱ س ۱۰ = ص ۲۹ س ۵

ص ۲۲ س ۴ = ص ۳۰ س ۷

ص ۲۲ س ۱۵ = ص ۳۰ س ۱۸ فرایند یادگیری

ص ۲۲ دو سطر به آخر = ص ۳۱ س ۱۱

فصل چهارم: یادگیری

ص ۷۵ پنج سطر به آخر تفاوت شرطی شدن عامل و کلاسیک = ص ۱۰۷ س ۱۵ شرطی شدن

کنش‌گر با شرطی شدن کلاسیک

فصل پنجم: تفکر

ص ۸۰ س ۲ = ص ۱۱۲ س ۲

ص ۸۴ س ۳ = ص ۱۱۸ دو سطر به آخر = داده‌ها

ص ۸۵ سطر آخر = ص ۱۲۱ س ۱۵

فصل ششم: یادآوری

ص ۹۸ پ ۳ جمله آخر = بجای کلمه " یادگیری " " یاد بگیرد " درست است = ص ۱۴۲ س ۶ در

چاپ جدید این کلمه اصلاح شده است

ص ۹۹ پ ۲ جمله آخر = ص ۱۴۳ پ ۲ جمله آخر

فصل هفتم : هوش و استعداد

ص ۱۰۷ پ ۴ جمله آخر = ص ۱۵۷ س ۳

ص ۱۲ س ۳ = ص ۱۶۴ س ۵

ص ۱۱۶ پ ۴ س ۳ = ص ۱۷۰ پ ۲ س ۳

ص ۱۱۸ پ ۱۳ و ۱۴ - هنجها غلط و هنجارها صحیح است = ص ۱۷۳ پ ۳ و ۴ که در این

چاپ اصلاح شده است

فصل هشتم : وراثت و محیط

ص ۱۲۳ دو سطر مانده به آخر - باور شدن غلط و باور شدن صحیح است = ص ۱۸۱ دو سطر

مانده به آخر که در چاپ جدید اصلاح شده است

ص ۱۳۶ پ ۴ = ص ۲۰۰ س ۱

فصل نهم : روانشناسی خردسالی

ص ۱۴۹ پ ۴ س ۱ و ۲ = ص ۲۱۸ سه سطر به آخر

ص ۱۵۶ پ ۴ سه سطر به آخر = ص ۲۲۹ س ۱۱

ص ۱۵۸ پ ۲ دو سطر اول = ص ۲۳۲ س ۲ و ۳

فصل دهم : روانشناسی کودک

ص ۱۶۵ سه سطر به آخر = خود مرکزی = ص ۲۴۲ س ۱۵ خود محوری

ص ۱۶۶ = ص ۲۴۳ ..... در فصول بعد (از جمله ص ۱۸۳ = ص ۲۶۶) ....

فصل یازدهم : روانشناسی نوجوانی

ص ۱۷۹ بند ۳ = ص ۲۶۱ بند ۳

ص ۱۸۰ س ۱۲ سن عاطفی = ص ۲۶۲ س ۱۲ سن هیجانی

ص ۱۸۲ ۵ سطر به آخر = ص ۲۶۶ س ۱۹

ص ۱۸۴ پ ۳ س ۳ = ص ۲۶۷ س ۱۶

ص ۱۸۴ پ ۳ س ۴ = ص ۲۶۷ س ۱۸

فصل دوازدهم : هیجانها و رشد شخصیت

ص ۱۹۸ پ ۴ س ۴ = ص ۲۸۷ س ۸

ص ۱۹۹ س ۱ = ص ۲۸۷ س ۲۰

ص ۱۹۹ دو سطر آخر = ص ۲۸۸ دو سطر آخر

فصل سیزدهم : شخصیت

ص ۲۱۳ پ ۴ = ص ۳۰۹ پ ۲

ص ۲۲۴ پ ۳ = ص ۳۲۶ پ ۲

فصل چهاردهم : انگیزش و شخصیت

ص ۲۲۷ پ ۳ = ص ۳۲۸ پ آخر

ص ۲۲۹ س ۱۴ = ص ۳۳۱ سطر آخر

ص ۲۳۶ پ ۳ = ص ۳۴۲ پ ۳

ص ۲۳۸ س ۴ " مکانیسم سائقه خود را فراهم می کند " = ص ۳۴۶ س ۷ " سابق خودش را فراهم آورد "